

The Nativity Story

Friday 28 December 2007

Films over het lijdensverhaal van Jezus Christus zijn er al heel wat en de meest recente, die van Mel Gibson bracht nog de meeste commotie. Een film over het geboorteverhaal van Jezus was mij tot nog toe onbekend, totdat ik rond de Kerst 'The Nativity Story' zag, een film die overigens vorig jaar al (dec. 2006) in première ging. Als predikant bekijk je zo'n film natuurlijk met meer dan gewone belangstelling. Op een kansel ervaar je de mogelijkheden en beperkingen van het gesproken woord. Een film heeft andere mogelijkheden. Ik werd niet teleurgesteld.

The Nativity Story is in veel opzichten een succes. De plot van het verhaal blijft dicht bij de bijbel. De film begint met het vooruitgrijpen op de kindermoord in Bethlehem. Die actie werkt als een soort appatizer. Daarna wordt er in beeld geprojecteerd: "Een jaar eerder". Actie en rust wisselen elkaar vervolgens keurig af. Het bijbelverhaal wordt op de voet gevolgd en wordt op verantwoorde wijze 'gevuld' met scènes die met zekerheid zo ook hebben plaatsgevonden zoals bijv. het uithuwelijken van Maria. Natuurlijk is er ook een flinke portie fantasie, maar ook die is verantwoord. Te denken is aan de manier waarop de magiërs opgevoerd worden. Dat is bepaald succesvol en ook niet zonder humor! De reis van de magiërs en die van Jozef en Maria wordt afwisselend in beeld gebracht. Dat geeft een zekere dynamiek aan het verhaal. Er is een gemeenschappelijk doel. Ieder is er op zijn eigen wijze bij betrokken. De Maria- en Jozeffiguur worden ingetogen gespeeld, passend bij de achtergrond van de gebeurtenissen. Uit de manier waarop Jozef voor Maria kiest en haar behoedt voor schande en steniging, blijkt dat hij van haar houdt. Niet alleen Maria krijgt een boodschap, maar ook Jozef krijgt in de droom een vingerwijzing van God. Zo bloeit er rondom het mysterie van God een romance op. Als Maria Jozef's voeten verzorgt tijdens de lange reis als hij slaapt, zegt ze tegen haar ongeboren kind: "Je krijgt een vader die rechtschapen is." Jozef wordt voorgesteld als de tsaddiek, de rechtvaardige. Maria is - zo jong als ze nog is - bereid om zich te voegen in het plan van God. De maagdelijke geboorte is (net als het lege graf op de Paasdag) voor de christenen een theologoumenon (een geloofsaxioma waar niet achter teruggevraagd wordt). Het is de uiterste consequentie van de belijdenis dat Christus uit God geboren is en sterker dan de dood. Elke verklaring is zinloos en elke tegenwerping tevergeefs - juist omdat het om geloof gaat. Dit wordt in de film gerespecteerd. Bijbelwoorden worden letterlijk geciteerd en door een engelachtige figuur gesproken wiens verschijning wordt begeleid door de vlucht van een duif. Met spanning heb ik gekeken of er ook recht gedaan wordt aan de geschiedkundige en archeologische gegevens. Uit alles blijkt dat daar diepgaand over is nagedacht. Herodes de Grote wordt opgevoerd als een paranoïde tiran. Het volk zucht onder belastingen ter wille van zijn bouwkundige aspiraties. Archeologische gegevens kloppen: landbewerking, kleding, gebruiksvoorwerpen, wapenrusting, woningen, etc. Maria reist van Nazareth naar het bergland van Judea om Elisabeth te bezoeken. Er moet een familie gezocht worden met wie ze meereist. Ook op de terugweg. Zo ging dat in die dagen. De filmmakers weten ook dat reizigers naar het zuiden niet door Samaria trokken, maar door de Jordaanvallei. Vanuit het Jordaanland was het een hele klim naar Jeruzalem. Het ezeltje waar Maria op zit is sterk genoeg, maar de ezel van andere reizigers glijdt uit op het bergpad. Allemaal gegevens waaruit blijkt dat er over het reizen en trekken in de oudheid is nagedacht. Vlak bij Bethlehem ontmoeten Jozef en Maria een herder. Ze warmen zich bij zijn vuur. Hij zegt tegen Maria dat elk mens een geschenk krijgt. Haar geschenk is het kind dat ze draagt. Op de vraag van Maria wat zijn geschenk is, zegt hij: hoop - hoop op bevrijding. In Bethlehem is alleen plaats in een grot die als stal dienst doet. Hier komt de tocht van Jozef en Maria en die van de wijzen samen. Een conjunctie van Jupiter, Venus en een ster werpt licht op het gebeuren. Er is een koning geboren. De wijzen vinden het kind en geven hem geschenken: Goud voor de koning, wierook voor de priester en mirre voor wie zich gaat offeren. Ook de herders komen. Maria zegt tegen de herder die ze eerder ontmoette: Dit kind is het grote geschenk voor iedereen, ook voor jou. Als de wijzen vertrekken zegt één van hen: Als ik het goed heb - en ik heb het meestal goed - (daar is hij een wijze voor!) kunnen we beter niet langs Herodes gaan! Het eind van de film sluit aan bij het begin: de kindermoord in Bethlehem. Zo sluit de kring zich. Jozef in de droom gewaarschuwd zien we gaan. Hij neemt het kind en zijn moeder en trekt door de woestijn naar Egypte. Het is een mooie en fijngevoelige film. En als je er al zo vaak over gepreekt hebt, wordt je er op een speciale manier door geraakt. Inderdaad: Een film heeft zijn eigen mogelijkheden!

The Nativity Story; geschreven door Mike Rich; regie Catherine Hardwicke; uitgebracht door New Line Cinema, 2006; Muziek door Mychael Danna; duur: 101 minuten; Maria gespeeld door Keisha Castle-Hughes; Jozef gespeeld door Oscar Isaac.